

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В сучасних умовах особливої актуальності набуває питання забезпечення належного рівня економічної безпеки як на рівні держави, так і на рівні окремого підприємства. Нестабільність розвитку національної економіки внаслідок складної політичної та економічної ситуації, зміни у міжнародному безпековому середовищі ставлять під загрозу ефективне функціонування підприємництва. Щодо значної частини підприємств порушується питання про їх існування і подальший розвиток загалом. Високий рівень ризиковості, нестача фінансових ресурсів у поєднанні із загостренням конкурентної боротьби в результаті підписання торговельно-економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС породжує безліч загроз, що вимагає приділяти більше уваги питанням захищеності економічних інтересів господарюючих суб'єктів від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища. Часткова або й повна відсутність чіткої стратегії розвитку підприємств, адаптованої до умов ринкової економіки в умовах динамічних і суперечливих глобалізаційних процесів, підсилює проблему пошуку шляхів посилення рівня економічної безпеки.

Багаторівневість системи економічної безпеки держави і, як її ключової складової, економічної безпеки підприємства, зумовлює необхідність підвищення рівня ефективності заходів, що спрямовані на створення умов для сприятливого середовища ведення бізнесу. Вклад підприємств у забезпечення економічної безпеки на національному рівні зводиться в основному до передбачення, виявлення, запобігання і захисту від можливих загроз для його функціонування, тобто до ефективного управління інформаційними ресурсами на мікрорівні. В умовах посилення інтеграційних процесів України забезпечення належного рівня інформаційної безпеки відіграє особливо вагомую роль для підтримки відповідного рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, оскільки передбачає комплексне застосування сукупності напрямів, методів, засобів і заходів, що знижують вразливість інформації і перешкоджають несанкціонованому доступу до неї, її розголошенню або витоку за допомогою правового, організаційного, науково-технічного елементів захисту [1].

Інформатизація суспільства сприяє підвищенню рівня використання інформації не лише в позитивному, а й в негативному аспектах, посилюючи негативний інформаційний вплив, рівень застосування незаконного збору та перехоплення інформації, використання її в цілях, що суперечать етичним нормам ведення бізнесу.

В умовах недобросовісної конкуренції втрата контролю над корпоративними інформаційними ресурсами може означати загрозу для нормального функціонування підприємства і породжувати кризові явища. Згідно експертних оцінок західних фахівців, витік 20 % інформації у 60 випадках із 100 призводить до банкрутства комерційної організації. Навіть достатньо успішні фірми не здатні проіснувати більше трьох діб у разі, якщо інформація, що становить їх комерційну таємницю, стане відомою конкурентам. Важливо, що у сфері інформаційної безпеки саме інсайтери (близько 70-80%) стають загрозою витоку інформації, що породжує ризики для підприємства [2].

З іншого боку, відсутність своєчасного повного доступу до достовірної інформації про політичну, економічну ситуацію, новітні методи управління та організації виробництва не дають змоги підприємству своєчасно реагувати на певні події в суспільному середовищі чи дії конкурентів і відповідно ефективно функціонувати та розвиватись [3]. Вагомую роль у цьому відіграє зміна джерел і характеру загроз, спричинена глобалізаційними процесами та активною інформатизацією суспільства, що ускладнює процес захисту інформаційного середовища підприємства. Таким чином, якісний обмін інформацією між керівництвом, працівниками та

зовнішнім середовищем підприємства, належний рівень інформаційно-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності дає змогу суб'єкту господарювання мінімізувати загрози і відповідно забезпечувати адекватність рішень; тим самим підсилюючи рівень інформаційної складової економічної безпеки.

Необхідно зазначити, що на початку свого існування економічна безпека як наука розглядалась саме з позиції захисту комерційної таємниці та забезпечення збереження інформації від розголошення її персоналом підприємства [4]. Лише з часом увага почала приділятися впливу внутрішніх та зовнішніх чинників, що загрожують нормальному функціонуванню підприємства.

Серед ряду чинників, що здійснюють вплив на рівень захищеності економічної безпеки підприємства, крім іншого, доцільно виділити усвідомлення керівництвом необхідності проведення заходів з метою посилення рівня інформаційної безпеки, наявність відповідних фінансових ресурсів на реалізацію цих заходів та компетентності фахівців, яким доручено здійснювати інформаційний захист суб'єкта господарювання. Враховуючи фінансовий стан більшості вітчизняних підприємств, можна зробити висновок про ступінь вразливості їх економічної безпеки, а саме її інформаційної складової. Як приклад, у США і країнах Євросоюзу на створення системи інформаційної безпеки і підтримку її в актуальному стані виділяється щонайменше 30% прибутку компанії [2].

Така позиція є виправданою, адже це, з одного боку, забезпечує підтримку і захист потенціалу підприємства, а з іншого – позиціонує його як надійного партнера, що посилює конкурентні переваги у сфері економічних відносин. Вміння досягати поставлених цілей всупереч дії внутрішніх та зовнішніх чинників, що несуть загрози для діяльності підприємства, означає створювати належні умови для його стабільного функціонування, що в свою чергу, формує передумови для економічного зростання. Вчасне виявлення загроз діяльності підприємства та проведення заходів щодо їх нейтралізації (або попередження) дає змогу не лише забезпечувати власну економічну незалежність та ефективність функціонування, а й формувати передумови для стійкого розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності.

Водночас високий рівень корупції та сильна прив'язаність до політичної кон'юнктури з одночасним впливом зовнішніх, в тому числі міжнародних дестабілізаційних процесів підсилює для вітчизняних підприємств невтішні прогнози щодо загострення викликів в економічному безпековому середовищі. Динамічність ринкової економіки вимагає від підприємств працювати на випередження, акцентуючи увагу на заходах, що сприяють створенню безпечних умов функціонування інформаційної сфери, мінімізуючи дію потенційних викликів і загроз, які за масштабами носять глобальний характер.

1. Шевченко С. Ю. *Формування системи управління інформаційної безпеки підприємства* [Електронний ресурс] / С. Ю. Шевченко // - Режим доступу: kneu.edu.ua/userfiles/ec_pidpr_th_pr_4/5/shevchenkos.rtf.docx.

2. Коваленко Ю. О. *Забезпечення інформаційної безпеки на підприємстві* [Електронний ресурс] / Ю. О. Коваленко // - Режим доступу: file:///c:/users/user/downloads/econpr_2010_3_20.pdf.

3. Худолій Л. М. *Складові економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності* [Електронний ресурс] / Л. М. Худолій // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". - 2011. - №1 - - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?operation=1&iid=455>.

4. Глушков В. Є. *Економічна безпека підприємства як динамічна категорія* [Електронний ресурс] / В. Є. Глушков, Р. М. Редько // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. -2012. - №4 (70) Том 2 - [С. 47-52] - Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/825.pdf>.